

Procjena potreba djece i mladih s problemima u ponašanju – konceptualne i metodičke odrednice

Koller-Trbović, N., Miroslavljević, A., Jeđud Borić, I.

Zagreb, 2017.

UNICEF i MDOMSP

Riječ je o priručniku strukturiranom u dva dijela. Prvi dio čini šest poglavlja, a drugi dio prilogi podijeljeni u pet cjelina.

U Predgovoru autorice opisuju ključne poruke istraživanja „Unapređenje standarda procjene problema u ponašanju djece i mladih u domovima za odgoj u RH“ koje su provele uz podršku UNICEF-a, Ureda za Hrvatsku, a na inicijativu Ministarstva socijalne politike i mladih tijekom 2015. i 2016.. Te poruke potom povezuju sa širom svrhom ove publikacije.

Prvo poglavlje (*Pojašnjavanje ključnih pojmova*) namijenjeno je definiranju stručnih pojmova koji ukratko opisuju publikaciju, dok je drugo poglavlje (*Procjena: pojam, ciljevi, terminologija i definicija*) usmjereno na opisivanje ciljeva i svrhe procjene. To se postiže usporedbom različitih modela procjene, kako autorskih tako i onih koje autorice iz meta perspektive razvrstavaju u tradicionalne/suvremene te participativne/ne-participativne. U tom poglavlju autorice predlažu grafički model procesa procjene. Treće poglavlje (*Konceptualno-teorijski pristup procjeni*) organizirano je kroz dva pod-poglavlja, od kojih se prvo usmjerava na raspravu o onim teorijama i pristupima koji su važni iz perspektive procjene obilježja i intervencijskih potreba djece i mladih s problemima u ponašanju, dok se u drugom daje iscrpan pregled modela procjene.

Najopsežnije (oko 90 str.) je četvrto poglavlje (*Kontekstualna pitanja procjene*). Sadrži pet pod-poglavlja namijenjenih temama vrijednosne utemeljenosti procjene, zakonskog okvira te stručnih i organizacijskih pretpostavki njene provedbe, odnosno stručnih metoda koje se u tom procesu primjenjuju. Unutar tih tema značajno mjesto, uz opširno obrazlaganje, dobila su etička i provedbena načela procjene. Zakonski okvir slijedi liniju od internacionalnih preporuka preko nacionalnih zakona pa do specijaliziranih pravilnika, čime autorice dokazuju važnost procjene u cjelovitom i složenom intervencijskom pristupu u suvremenom svijetu. Široko postavljena rasprava o kompetencijama stručnjaka te potrebitosti i složenosti timskog rada čini okosnicu stručnih pretpostavki, dok se organizacijska pitanja primarno vezuju uz vrste i razine procjene. I na tim temama (stručnoj i organizacijskoj) procjena se ponovo razumijeva i opisuje kao složen i zahtjevan proces. Polazeći od pregleda metoda kako ih daju različiti autori, opisan je veći broj metoda i tehnika procjene, pri čemu su osobito mjesto dobile metoda opažanja i metoda razgovora te metode procjene i samo-procjene. U četvrtom poglavlju, s jedne strane osobito je došla do izražaja složenost i sveobuhvatnost procesa procjene, a s druge strane tekst je uz stručno-teorijsku u značajnoj mjeri otvorio i praktično-provedbenu perspektivu.

Peto poglavlje (*Rezultati procjene: Mišljenje i prijedlog tima za procjenu*) produbljuje praktično-provedbenu perspektivu rukopisa pristupajući ishodu procjene, to jest Mišljenju i prijedlogu

tima za procjenu, kao 'dokumentu' koji je istovremeno završni rezultat odgovornog obavljanja jedne skupine stručnih postupaka i početna točka za odgovorno obavljanje druge skupine jednako važnih postupaka. U šestom poglavlju (Planiranje intervencija), svojevrsnom mostu prema toj drugoj skupini stručnih procesa ukratko su opisani ključni aspekti planiranja i tako potvrđeno da je svrha procjene planiranje daljnjih intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju.

Drugi dio rukopisa uključuje brojne i opsežne priloge (oko 65 str.). Započinje (*Privitak A*) Prijedlogom standarda procjene koji svojom strukturom (Standardi kompetentnosti stručnjaka, Etički standardi, Standardi načina provedbe procjene, Standardi ishoda procjene) obuhvaćaju cjelokupni proces procjene. *Privitak B* – Primjeri procjene u svijetu, prikazuje šest različitih modela procjene potreba djece i mladih s problemima u ponašanju u nekoliko zemalja Skandinavije, SAD-u, Austriji, Njemačkoj i Škotskoj. Taj dio rukopisa nudi nove ideje, ali i potvrdu nekih aspekata našeg pristupa procjeni. *Privitak C* predstavlja tri stručnjaka (socijalnog radnika, psihologa i socijalnog pedagoga) kao članove tima za procjenu kroz opis područja procjene, načina, metoda i drugih obilježja stručnog rada tih stručnjaka te njihovog doprinosa pri izradi Mišljenja i prijedloga tima za procjenu. U *Privitku D* predstavljen je okvir za izradu letka za informiranje djece, a u *Privitku E* – Smjernice za pisanje mišljenja i prijedloga tima za procjenu.

Na sadržajnoj razini rukopis nudi obilje informacija o različitim aspektima fenomena procjene. Pokriva prostor od definiranja ključnih pojmova, problematiziranja složenosti i višeznačnosti definicija, ciljeva, pristupa, modela i vrsta procjene, preko procesnih dimenzija procjene pa do njegovih ishoda u vidu stručnih mišljenja i planova. Na taj način autorice ostvaruju cilj koji su si za djelo postavile - doprinose ujednačavanju i standardiziranju procesa procjene potreba djece i mladih s problemima u ponašanju. To sadržajno bogatstvo prezentirano je kao opsežan tekst, obogaćen tablicama, slikama i okvirima te organiziran primjerenim slijedom s ciljem da se utvrde poznata i postupno grade nova znanje. Radi te edukativne perspektive ovo djelo može biti dobar izvor informacija, dobra stručna literatura, kako onima koji se tek susreću s ovom važnom temom (studentima), tako i onima koji su već duboko uronili u stručnu praksu rada i intervencija s djecom i mladima s problemima u ponašanju, osobito na području procjene (praktičari raznih pomagačkih struka) kako bi obnovili ili produbili svoja ranije stečena znanja. Donositeljima odluka u području skrbi o djeci i mladima ovo djelo može biti korisno osobito u onom dijelu u kojem nudi standardizaciju prakse i na taj način podizanje njezine kvalitete (primjerice: Prijedlog standarda procjene i Smjernice za pisanje mišljenja i prijedloga).

Priručnik se na sveobuhvatan način bavi složenim, stručno i društveno izuzetno važnim, pitanjem procjene obilježja i intervencijskih potreba jedne specifične skupine djece i mladih. Kao što i same autorice naglašavaju, o toj se temi u Hrvatskoj ne piše dovoljno i ne piše kontinuirano, a osobito se ne istražuje u potrebnoj mjeri te ne piše na način da se fenomen procjene cjelovito obuhvati na jednom mjestu. Stoga se može reći da je ova tema, pa onda potencijalno i ovo djelo, istovremeno i aktualna i svezremenska. Te dvije dimenzije u rukopisu se spajaju kroz sistematizirani prikaz starije građe (literature, stručne prakse i iskustva) i logično pridruživanje različitih razina (teorijske, normativne, praktično-provedbene) novih spoznaja o pristupima procjeni potreba djece i mladih s problemima u ponašanju.

Pripremila:
Prof.dr.sc. Antonija Žižak